

У првом, општем, делу обрађена су сва питања, која треба да зна спелеолог. У најкраћим потезима излаже *Бершарели* хронолошки ред открића и испитивања појединих пећина. Затим се ређају информативни чланци о карсним феноменима и о пећинској флори и фауни. Сем научних излагања о подземном биљном и животињском свету, изнета су и упуства о конзервирању спелеофлоре и спелеофауне. У истом је правцу написан чланак о пећинској палеонтологији. Остала поглавља посвећена су већином техничкој страни испитивања. Ту су наведена техничка средства почевши од одела до најобичнијих инструмената, која су испитивачу потребни. Засебно су обрађена упуства за цртање скица и за фотографисање. Истакнуто је и искоришћавање пећина у Светском Рату. *Гв. Тимеус* обавештава о својим познатим испитивањима подземних вода у карсту (уп. Гласник св. 11., стр. 152—159). Врло је користан преглед спелеолошке терминологије, где се објашњавају локални и, специјално, италијански називи.

У другом, посебном, делу, описане су поједине пећине. За сваку пећину напоменом означена је врста (понор пећина и т. д.). За тим су наведени: име, зона на карти 1 : 25.000, положај, надморска висина, температура, димензије правац простирања, специјалне морфорлошке особине, флора, фауна, преисториски споменици, име цртача скице и, код неких, литература. За сваку пећину израђена је скица, а за неке и врло успела фотографија. Две карте, као засебан додатак, приказују географско растење пећина.

Уредници, познати организатори, много су допринели успеху овога дела. Они су окупили као сараднике ове споменице не само стручно спремне раднике, већ истодобно и врло искусне. Ради тога и ово дело *Touring-Cloub*-а може да послужи не само за спелеолошку оријентацију у области Трста, Горице и Истре, него и као спелеолошки вођа у опште.

И. Синдик.

Ж. Радев: Природна скулптура по високитъ български планини. Географска Библиотека, № 2, Софија 1920.

Судећи по наслову требао је писац да прикаже облике високих бугарских планина. Према томе његово дело имало је да буде нов прилог за научно познавање ових планина. Али г. Радев се није на то ограничио, већ је велики део своје књиге посветио раду ерозивних сила у опште. Тиме је рад добио популарни карактер. Али је писац, приказујући начин стварања појединих облика земљине површине, поклонио пажњу само дејству спољашњих сила. Дејство унутрашњих сила у опште је занемарио, међутим оно је исто толико од значаја за рељеф високих планина. Ово теоријско-популарно излагање заузима први, већи део књиге. Штета је што нема довољно примера ни илустрација.

Други део књиге посветио је г. Радев глацијалним облицима: Риле и Родоп, Пирина, Шар Планине, Кораба, Салакове, Караџице и Бабе Планине. При томе њихове глацијалне облике готово само набраја и описује, не доводећи их у везу, и не извлачећи никакве веће закључке.

Писцу се мора замерити, што нигде и ниједном речи не помиње, да су те исте облике проучили ранији испитивачи: Ј. Цвијић Рилу, П. Јанковић Пирин, Ј. Цвијић и Р. Николић Шар Планину и Кораб, и Ј. Цвијић и К. Естрајх Јакупицу (или како је г. Радев зове Салакову-

Караџицу). Г. Радев је већином на основу ове литературе писао о поменутиим планинама, и о њиховим глацијалним облицима.

Није било потребно у једном геоморфолошком делу, које има претензије да буде објективно и научно, уплетати политику, и планине у Јужној Србији називати бугарским.

П. С. Јовановић.

Generalna Direkcija Voda (Odsek za Hidrografiju): *Izveštaj o vodenim talozima, vodostajima i količinama vode za god. 1923.* Sarajevo, 1925. Državna Štamparija. Str. VIII + 247; 12 tabaka grafikona vodostaja i karta stanica... 1:1,500.000; велика 4°, цена ?

Ова врло интересантна и особито важна публикација за много-струке наше економске и привредне циљеве, не прва по реду у издањима ове Дирекције, заслужује нашу особиту пажњу, јер нам се први пут у њој приказују, у читавоме низу добро сређених бројева, особине наших водених талоба и наших река; то је прва публикација ове врсте у нас.

Izveštaj има ову поделу: *Предговор* генералног директора, инж. М. Вињеро-а (III); *Увод* шефа Хидрографског Одсека, инж. Н. Бернацког (IV—VIII); Списак кишомерних станица 1923. на таб. I (1—8); Свакодневна опажања на кишомер. станицама на таб. II (9—96); Месечни и годишњи водени талози на таб. III (97—104); Азбучни списак кишомер. станица на таб. IV (105—108); Списак водомерних станица 1923. на таб. V (109—118); Свакодневна опажања на водомерним станицама на таб. VI (119—230); Азбучни списак водомер. станица на таб. VII (231—234) и Подаци о мерењу количине воде у рекама 1923. на таб. VIII (235—247).

Предговор, који ову публикацију згодније зове: „Кишомерни и водомерни подаци од 1923.“ излаже како се дошло до ових података и шта је сметало да се прикупљени материјал и раније не објави. Три су наше области различнога посматрања и бележења ових података: западни део наше државе, где су скупљани ови подаци више или мање редовно и исправно; северни, особито још источни и југоисточни на којем је „ишчезао велики број станица за посматрање“ и трећи део наше државне области, т. ј. „извесни предели, Крајевине (који) нису имали скоро никаквих станица за редовно посматрање кише ни висине воде“. Наглашено је да се режим карских река сада проучава. Због тога што је у овоме проучавању видно ангажован и Географски Институт на Универзитету у Београду, није требало то не нотирати.

Увод је врло добро изнео у једној синтези готово сву садржину ових података. Он говори о задатку хидро-метеоролошке службе, њеноме стању све до 1923., о техничкој организацији; говори о организацији хидрометријске службе, о подацима посматрања кишомерних и водомерних и о организовању обраде свих тих података.

Задатак је хидро-метеоролошке службе проучавање хидролошких услова тј. познавање количине и поделе, у простору и времену, атмосферске воде што пада на један терен, и проучавање режима свих тих водених токова. Прво проучавање се врши помоћу кишомерних (омброметријских) станица, које имају или обичне кишомере или аутоматске омбрографе. Водомерне станице (обичне летве, ређе аутоматски лимниграфи) бележе податке за режиме водених токова. Хидрометријске станице пак имају нарочитих справа, обично у непосредној близини